

Sygn. akt VIII Ns 592/20

POSTANOWIENIE

Dnia 26 marca 2021 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi, VIII Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: Asesor sądowy Justyna Stelmach

Protokolant: stażysta Magdalena Badyłak

po rozpoznaniu w dniu 26 marca 2021 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z wniosku J. L., M. L.

z udziałem P. L.

o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po H. G. (1)

postanawia:

1. zatwierdzić uchylenie się przez wnioskodawców J. L. i M. L. od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po H. G. (2) z domu Z., córce J. i S. zmarłej w dniu 28 listopada 2017 roku w Ł., ostatnio stale zamieszkałej w Ł.;
2. ustalić, że wnioskodawcy i uczestnik ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Sygn. akt VIII Ns 592/20

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 12 sierpnia 2020 roku małoletni wnioskodawcy J. L. i M. L., reprezentowani przez przedstawiciela ustawowego - matkę D. L., wnieśli do Sądu Rejonowego w Zgierzu wniosek o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia w przedmiocie odrzucenia spadku po H. G. (1). Jako uczestnika postępowania wskazano P. L..

W uzasadnieniu wskazano, że D. L. odrzuciła spadek po swojej krewnej H. G. (1) w dniu 7 czerwca 2019 roku, z uwagi na to, iż według jej wiedzy w skład spadku wchodziły jedynie pasywa. W następnej kolejności spadek przypadł małoletnim dzieciom D. J. L. i M. L.. D. L. w dniu 28 listopada 2019 roku wniosła do Sądu Rejonowego w Zgierzu wniosek o zezwolenie na złożenie oświadczeń o odrzuceniu spadku po H. G. (1) w imieniu małoletnich dzieci. Sąd Rejonowy w Zgierzu postanowieniem z dnia 29 kwietnia 2020 roku sygn. akt III Nsm 989/19 zezwolił D. L. i jej mężowi P. L. na złożenie oświadczeń o odrzuceniu spadku w imieniu małoletnich dzieci. Postanowienie stało się prawomocne z dniem 2 czerwca 2020 roku i zostało doręczone D. L. około 8 lipca 2020 roku wraz z pouczeniem o możliwości zaskarżenia orzeczenia, jednakże nie dołączono informacji o czynnościach, które w interesie dzieci należałoby podjąć. D. L., po otrzymaniu odpisu prawomocnego postanowienia, w dniu 3 sierpnia 2020 roku skontaktowała się z notariuszem w celu umówienia terminu na złożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku w imieniu małoletnich dzieci, jednakże uzyskała informację, nastąpił upływ sześciomiesięcznego terminu. Przedstawicielka ustawowa małoletnich powołała się na zasady współżycia społecznego wskazując, że w jej ocenie działania przez nią podjęte były niezwłoczne. Powołała się również na trudną, szczególną sytuację spowodowaną pandemią (...)19,

ograniczony kontakt zarówno z Sądem jak i kancelarią notarialną. Wskazała, że pozostawała w przekonaniu, iż postępowanie kończy się wraz z wydaniem postanowienia o zezwoleniu na złożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłej w imieniu małoletnich dzieci, nie posiadała wiedzy w jakim czasie może zwrócić się o doręczenie odpisu postanowienia ze stwierdzeniem prawomocności, nie wiedziała również jakie czynności należy podjąć po doręczeniu prawomocnego postanowienia. Podniosła, że jako nauczycielka języka angielskiego, musiała połączyć pracę zdalną z jednoczesną opieką nad dwójką swoich dzieci, prowadzeniem domu oraz kontynuacją studiów podyplomowych. Wszystkie czynniki łącznie przyczyniły się do uchybienia terminowi.

(wniosek k. 3-9)

Postanowieniem z dnia 26 października 2020 roku Sąd Rejonowy w Zgierzu w sprawie o sygn. akt I Ns 477/20 stwierdził swoją niewłaściwość miejscową w zakresie wniosku o zatwierdzenie uchylenia się od skutków niezłożenia oświadczenia w terminie i przekazał sprawę do rozpoznania tutejszemu Sądowi.

(postanowienie k. 49)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

H. G. (1) zmarła 28 listopada 2017 roku.

D. L. złożyła oświadczenie o odrzuceniu spadku po H. G. (1) w dniu 7 czerwca 2019 roku przed notariuszem H. R., prowadzącą Kancelarię Notarialną w Z.. W związku z odrzuceniem spadku przez D. L. do kręgu spadkobierców ustawowych po zmarłej należą m.in. jej dzieci- małoletni wnioskodawcy J. L. i M. L..

(odpis skróconego aktu zgonu k.28, akt notarialny k. 10-11)

W dniu 28 listopada 2019 roku D. L. wraz z mężem P. L. wniosła do Sądu Rejonowego w Zgierzu, III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich wniosek o zezwolenie złożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku w imieniu małoletnich dzieci po zmarłej H. G. (1).

Postanowieniem z dnia 21 kwietnia 2020 roku, prawomocnym od dnia 2 czerwca 2020 roku, Sąd Rejonowy w Zgierzu zezwolił D. L. i P. L., jako przedstawicielom ustawowym małoletnich J. L. i M. L., na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem małoletnich polegających na złożeniu oświadczeń o odrzuceniu w imieniu małoletnich spadku po H. G. (1) zmarłej w dniu 28 listopada 2017 rok w Ł..

Odpis przedmiotowego postanowienia został doręczony D. L. i P. L. w dniu 5 maja 2020 roku.

D. L. w dniu 6 lipca 2020 roku wniosła o doręczenie jej dwóch prawomocnych odpisów przedmiotowego postanowienia.

(w załączonych aktach III Nsm 989/19: wniosek k. 3-6, postanowienie k.2, elektroniczne potwierdzenie odbioru k.26, wniosek k.27)

Na rozprawie w dniu 26 października 2020 roku przed Sądem Rejonowym w Zgierzu sygn. akt I NS 477/20 D. L. jako przedstawicielka ustawowa małoletnich J. L. i M. L. złożyła oświadczenie spadkowe w trybie art. 641 k.p.c. o odrzuceniu spadku po H. G. (1) w imieniu małoletnich.

(protokół rozprawy k. 47-48)

D. L. dowiedziała się o konieczności odrzucenia spadku po zmarłej od swego ojca W. R., po tym jak W. R. odrzucił spadek po zmarłej.

D. L. pozostawała w przekonaniu, że jeżeli w terminie 6 miesięcy o dnia złożenia przez nią przed notariuszem oświadczenia o odrzuceniu spadku po H. G. (1), złoży do Sądu Rodzinnego wniosek o zezwolenie na złożenie

oświadczenia o odrzuceniu spadku w imieniu małoletnich to jednocześnie dochowany zostanie 6 miesięczny termin do złożenia przez jej małoletnie dzieci oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłej.

Z pierwszym pismem, jakie D. L. otrzymała z Sądu Rejonowego w Zgierzu - postanowieniem o połączeniu spraw, przedstawicielka ustawowa małoletnich próbowała się umówić do notariusza.

Niewłocznie po otrzymaniu odpisu postanowienia o zezwoleniu na złożenie oświadczenia w imieniu małoletnich o odrzuceniu spadku po zmarłej, D. L. skontaktowała się z notariuszem, od którego otrzymała informację, że postanowienie musi się uprawomocnić. D. L. nie wiedziała kiedy może zwrócić się z wnioskiem o doręczenie prawomocnego orzeczenia. Podejmowane przez nią próby skontaktowania się z Sądem pozostawały bezskuteczne, z uwagi na panującą pandemię C.-19, wobec czego zwróciła się za pośrednictwem drogi elektronicznej o doręczenie jej prawomocnego odpisu przedmiotowego postanowienia. Jednocześnie w tym okresie D. L. kontynuowała rozpoczęte studia. Z uwagi na wybuch pandemii zostało przyspieszone oddanie pracy dyplomowej i obrony samego dyplomu. Nadto na przełomie maja i czerwca 2020 roku zaczęły się u D. L. problemy zdrowotne, spadł na nią ciężar prowadzenia domu. D. L. cały czas pozostawała w przekonaniu, że dochowała terminu 6 miesięcznego. Po ukończeniu studiów oraz zakończeniu roku szkolnego D. L. na początku sierpnia 2020 roku skontaktowała się z notariuszem i wtedy powzięła wiadomość o uchybieniu terminu.

D. L. nie ma wykształcenia prawniczego, ani dostatecznej wiedzy z zakresu przepisów prawa, zaś sam wniosek złożony w niniejszej sprawie pomagała jej przygotować bratowa.

(dowód z przesłuchania D. L.- 00:20:38-00:36:31, zeznania świadka W. R. 00:08:41-00:19:41 w protokole rozprawy z dnia 26 marca 2021 roku k.76-77)

Sąd zważył, co następuje:

Wniosek podlegał uwzględnieniu.

Spadkobierca, który dąży do wyłączenia go z kręgu osób powołanych do dziedziczenia może odrzucić spadek przez oświadczenia złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym dowiedział się o tytule swego powołania do spadku (art. 1012 k.c i art. 1015 k.c). Oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku składa się przed sądem lub notariuszem. Można je złożyć ustnie lub na piśmie z podpisem urzędowo poświadczonym. (art. 1018 § 3 k.c).

Zgodnie z art. 1019 § 1 i § 2 k.c. jeżeli oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku zostało złożone pod wpływem błędu lub groźby, stosuje się przepisy o wadach oświadczenia woli. W sytuacji gdy spadkobierca oświadczenia nie złożył w błędnym, usprawiedliwionym okolicznościami przekonaniu, pozostaje mu uchylić się przed sądem od skutków prawnych niezachowania terminu do odrzucenia spadku. Wraz z tym spadkobierca powinien oświadczyć, że spadek odrzuca i złożyć wniosek o zatwierdzenie swego uchylecia się przez sąd spadku. Wskazane czynności powinny mieć miejsce przed upływem roku od wykrycia błędu. Uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku (również niezłożenia takiego oświadczenia) wymaga zatwierdzenia przez sąd. (art. 1019 § 3 k.c.).

Zgodnie z treścią art. 84 § 1 i 2 k.c. w razie błędu co do treści czynności prawnej można uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia woli. Jeżeli jednak oświadczenie woli było złożone innej osobie, uchylenie się od jego skutków prawnych dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy błąd został wywołany przez tę osobę, chociażby bez jej winy, albo gdy wiedziała ona o błędzie lub mogła z łatwością błąd zauważyć; ograniczenie to nie dotyczy czynności prawnej nieodpłatnej. Można powoływać się na błąd uzasadniający przypuszczenie, że gdyby składający oświadczenie woli nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia tej treści (błąd istotny).

Błąd jako wada oświadczenia woli musi dotyczyć treści czynności prawnej oraz musi być błędem istotnym. Przez błąd należy rozumieć niezgodne z rzeczywistością wyobrażenie o czynności prawnej, przy czym niezgodność ta może dotyczyć nie tylko prawa, ale również okoliczności faktycznych.

W ocenie Sądu wnioskodawcy spełnili powyższe wymagania. D. L. złożyła przed notariuszem oświadczenie o odrzuceniu spadku po zmarłej H. G. (1). To spowodowało, że tytuł powołania do spadku przeszedł na jej małoletnie dzieci J. L. i M. L.. D. L. w dniu 28 listopada 2011 roku wystąpiła do sądu rodzinnego o wyrażenie zgody na odrzucenie spadku w imieniu małoletnich dzieci, pozostawała w błędnym przekonaniu, że poprzez samą czynność złożenia przedmiotowego wniosku sprawia iż dochowała ustawowego terminu, zaś prawomocne orzeczenie w tym przedmiocie zastępuje oświadczenia o odrzuceniu spadku w imieniu małoletnich dzieci i kończy postępowanie w tym zakresie. Błąd przedstawicielki ustawowej wnioskodawców dotyczył sposobu odrzucenia spadku. Istniało bowiem u niej przeświadczenie o dopełnieniu obowiązku odrzucenia spadku w imieniu dzieci poprzez wydanie stosowanego postanowienia przez Sąd. O błędzie w tym zakresie dowiedziała się dopiero na początku sierpnia 2020 roku, po rozmowie z notariuszem. Błąd taki jest zdaniem Sądu błędem co do prawa i należy go ocenić jako błąd istotny. Rozstrzygając na tle okoliczności tego konkretnego przypadku o tym, czy błąd był wynikiem niedołożenia należytej staranności, Sąd miał na względzie przeciętny stan świadomości prawnej społeczeństwa.

Podkreślić należy, że przedstawicielka ustawowa wnioskodawców nie ma żadnego doświadczenia prawniczego. Na miarę swoich możliwości uczyniła wszystko co w jej mocy, aby dzieci nie dziedziczyły po spadkodawczyni – H. G. (1) długów. Jednak opisywany problem prawniczy i kwestia czytelnego zrozumienia konieczności odrzucenia spadku najpierw w imieniu własnym przed notariuszem, następnie uzyskania zgody na odrzucenie spadku w imieniu małoletnich wyrażonej przez Sąd Rodzinny, a następnie dalsze złożenie już właściwego oświadczenia o odrzuceniu spadku w imieniu małoletnich, przed Sądem Cywilnym wykraczało ponad przeciętną wiedzę osób, które nie interesują się prawem i nie mają z nim styczności. W ocenie Sądu nie można także uznać, aby przedstawicielka ustawowa wnioskodawców w sposób lekkomyślny zaniechała dalszych czynności związanych z odrzuceniem spadku, a jej błąd co do odrzucenia spadku w imieniu dzieci jest i doniosły i usprawiedliwiony okolicznościami.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. w myśl którego każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.